Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o temi „Strateška vizija energetske tranzicije za omogućavanje strateške autonomije EU-a”

(samoinicijativno mišljenje)

(2023/C 75/15)

Izvjestitelji: **Thomas KATTNIG**
Lutz RIBBE
Tomasz Andrzej WRÓBLEWSKI

Odluka Plenarne skupštine:	20.1.2022.
Pravna osnova:	pravilo 52. stavak 2. Poslovnika
	(samoinicijativno mišljenje)
Nadležna stručna skupina:	Stručna skupina za promet, energiju, infrastrukturu i informacijsko društvo
Datum usvajanja u Stručnoj skupini:	4.10.2022.
Datum usvajanja na plenarnom zasjedanju:	26.10.2022.
Plenarno zasjedanje br.:	573
Rezultat glasanja	
(za/protiv/suzdržani):	197/9/12

1. **Zaključci i preporuke**

1.1. EGSO je krajem 2021. odlučio razviti sveobuhvatnu viziju energetske tranzicije. Nadalje, 18. siječnja 2022. donio je odluku da bi sve stručne skupine i CCMI svoja samoinicijativna mišljenja o različitim aspektima energetske tranzicije trebali uključiti u sveobuhvatno mišljenje „Strateška vizija energetske tranzicije za omogućavanje održivog razvoja”.

Međutim, trenutačna situacija u Ukrajini, nakon vojne invazije Ruske Federacije, postavila je energetsku tranziciju na vrh prioriteta jer su posljedice na opskrbu energijom u EU-u i na cijene energije dosad nezabilježene.

U svjetlu aktualne krize i uzimajući u obzir cilj okončanja ovisnosti EU-a o ruskom plinu do 2030., ovo mišljenje EGSO-a predstavlja sveobuhvatnu viziju energetske tranzicije čiji je cilj izgraditi i promicati stratešku autonomiju EU-a u području energetike.

Kako bi se razvila dugoročna strateška vizija, u ovom se okvirnom mišljenju sažimaju:

— zaključci i preporuke iz sektorskih samoinicijativnih mišljenja ([1]),

— zaključci iz mišljenja o temi REPowerEU i planu REPowerEU te o predstojećim zakonodavnim prijedlozima, i

— zaključci i preporuke iz prethodnih mišljenja EGSO-a.

1.2. EGSO skreće pozornost na rizik od kombiniranih gospodarskih i socijalnih posljedica aktualne energetske krize koje bi mogle, ne pronađu li se odgovarajuća rješenja, demokratski sustav izložiti pritisku. Stoga podržava provedbu hitnih mjera za rješavanje gorućih pitanja, posebno kako bi se zajamčila sigurnost opskrbe po „cijeni što pristupačnijoj” za potrošače i industriju na koje neopravdano utječu trenutačna drastična povećanja cijena.

([1]) SL C 486, 21.12.2022., str. 67.; SL C 486, 21.12.2022., str. 88.; SL C 486, 21.12.2022., str. 53.; SL C 486, 21.12.2022., str. 1.; SL C 486, 21.12.2022., str. 59., SL C 486, 21.12.2022., str. 23., SL C 486, 21.12.2022., str. 198.

1.3. Klimatske promjene u Europi sve više postaju surova stvarnost. Osim toga, aktualna energetska kriza, pogoršana ruskom agresivnom invazijom na Ukrajinu, jasno pokazuje da su ciljevi i mjere predloženi u okviru europske energetske unije i zelenog plana u osnovi ispravni, ali nisu dovoljno ambiciozni. Nisu još dovoljni da bi Europu doveli na put sigurne, održive i konkurentne „strateške energetske autonomije”. Prije svega, i dalje ih se provodi s prevelikim oklijevanjem, stoga je nužna promjena paradigme.

1.4. Potencijal koji Europa ima u području obnovljive energije mora se što točnije utvrditi i prenijeti široj javnosti kako bi se promicalo zajedničko razumijevanje razmjera u kojemu se može postići neovisnost o uvozu energije. Posebno se moraju uzeti u obzir elektrifikacija sektora grijanja i prometa i potreba za zelenim vodikom proizvedenim na domaćem tržištu.

1.5. Osim što se mora što prije iskoristiti taj potencijal, još odlučnije mora se iskoristiti i potencijal za uštedu energije. U trenutačnoj situaciji ušteda energije najbolji je način za postizanje neposrednih učinaka.

1.6. Istodobno će biti potrebne kratkoročne, a možda i srednjoročne mjere kako bi se nadoknadio gubitak opskrbe energijom iz Rusije. Uvoz UPP-a jedna je od tih mjera. EGSO, međutim, smatra da je važno da se time ne stvori dugoročna ovisnost o fosilnim gorivima. To treba unaprijed uzeti u obzir u sklopu ciklusa ulaganja. Općenito, cilj nije diversificirati ovisnosti, već postići najvišu moguću razinu „strateške autonomije”.

1.7. Ta transformacija nije samo golemi tehnički izazov nego podrazumijeva i strukturna pitanja. Ubuduće će energetska proizvodnja biti mnogo decentraliziranija nego prije. Time se otvaraju i mogućnosti za gradove, regije i druge nove dionike, npr. mikropoduzeća i mala i srednja poduzeća (u daljnjem tekstu: MMSP-ovi) te pojedince i zajednice prozumente. EGSO smatra da donositelji političkih odluka još uvijek nisu pružili jasne upute ili mjere u pogledu toga kako dosadašnji puki potrošači energije mogu postati novi akteri. U mnogim svojim mišljenjima istaknuo je da je prihvaćanje od strane stanovništva ključan preduvjet za brzu transformaciju. Prava i mogućnosti sudjelovanja najbolji su način za to prihvaćanje, stoga nije riječ samo o tome gdje se energija proizvodi i iz kojeg izvora nego i tko smije zarađivati na tome. EGSO ponovno poziva na uvođenje širokog spektra ciljanih mjera za informiranje i senzibilizaciju stanovništva koje bi, uz međusobnu koordinaciju i komplementarnost, provodile Europska komisija i države članice u suradnji s poslovnim organizacijama, komorama, socijalnim partnerima i ostalim mjerodavnim dionicima ([2]).

1.8. EGSO ponavlja svoje uvjerenje koje je iznio u prethodnim mišljenjima: ne samo da se socijalni i regionalni kohezijski fondovi i pomoć za obnovu moraju upotrebljavati za podupiranje djelovanja u području klime i energetske tranzicije nego klimatska i energetska politika moraju biti osmišljene tako da promiču socijalnu i regionalnu koheziju.

2. **Opće napomene**

2.1. EGSO skreće pozornost na rizik od kombiniranih gospodarskih i socijalnih posljedica aktualne energetske krize koje bi mogle, ne pronađu li se odgovarajuća rješenja, demokratski sustav izložiti pritisku. Stoga podržava provedbu hitnih mjera za rješavanje gorućih pitanja, posebno kako bi se zajamčila sigurnost opskrbe po „cijeni što pristupačnijoj” za potrošače i industriju na koje neopravdano utječu trenutačna drastična povećanja cijena.

2.2. Posljedice klimatske krize imaju golem utjecaj na Europu i svijet. EGSO ponovno izražava snažnu potporu ciljevima zelenog plana, jačanju strateške autonomije u opskrbi energijom i prelasku na održivo, klimatski neutralno gospodarstvo. Zbog „energetskog rata” koji je pokrenula Rusija, postala je jasnija potreba za značajnim ubrzavanjem transformacije koja je započela sa zelenim planom. REPowerEU i druge inicijative koje je predložila Komisija služe za odgovarajuću prilagodbu zelenog plana, ali još nisu dovoljno ambiciozne.

([2]) SL C 486, 21.12.2022., str. 1.

2.3. U svim mjerama planiranima u okviru energetske tranzicije mora se uzeti u obzir socijalna dimenzija. S jedne strane, to je potrebno kako se ne bi ugrozilo javno prihvaćanje potrebnih promjena i kako bi se osigurala pravedna tranzicija. S druge strane, ta će transformacija omogućiti i pozitivna kretanja u regionalnom gospodarstvu, uključujući otvaranje novih radnih mjesta ([3]), što će pak promicati prihvaćanje. Kao predstavnik civilnog društva, EGSO često pruža smjernice o tome kako bi se članovi javnosti trebali uključiti da bi ostvarili korist od „pravedne transformacije". Nažalost, one se uglavnom zanemaruju, što bi moglo dovesti do većih poteškoća u prihvaćanju.

2.4. EGSO smatra da konkurentnost europskog gospodarstva, a osobito industrijskog sektora i MMSP-ova kao pokretača održivih inovacija, mora i može biti zaštićena. Inteligentni koncepti za korištenje energije, na primjer virtualne elektrane, nude znatne mogućnosti rasta manjim poduzećima. Budući da su MMSP-ovi glavni dio rješenja za konkurentno, klimatski neutralno, kružno i uključivo gospodarstvo u EU-u, moraju se stvarati i održavati pravi uvjeti s ciljanim oblicima potpore i okvirnim uvjetima. To je neophodno kako bi se osigurao gospodarski rast i stvorila visokokvalitetna radna mjesta.

2.5. EU je predvodnik u smanjenju emisija CO_2, ali u djelovanje u području klime moraju se uključiti i drugi akteri. Europska unija mora pojačati svoje diplomatske napore, stupati u nove oblike suradnje i upotrebljavati alate kao što su sporazumi o suradnji i trgovinski sporazumi kako bi poticala treće zemlje da rade intenzivnije na prevladavanju ove krize. Istodobno, EU treba raspraviti o tome treba li industrijske lance opskrbe vratiti u Europu kako bi se smanjila ovisnost o kineskim dobavljačima, primjerice u sektoru fotonaponskih modula i baterija, te istodobno zajamčio potpuno održiv lanac opskrbe, među ostalim i u pogledu socijalne politike i poštovanja ljudskih prava.

2.6. Aktualna kriza energetskih cijena i nedostatak sigurnosti, stabilnosti i predvidljivosti opskrbe snažno opterećuju Europsku uniju. Ta kriza ne bi bila toliko ozbiljna da su se ranije poduzimale ciljanije mjere i, na primjer, da je EU vlastite ciljeve (kao što su ciljevi europske energetske unije) shvaćao ozbiljnije. EGSO pozdravlja mjere predložene u komunikaciji REPowerEU i planu REPowerEU za povećanje proizvodnje zelene energije, diversifikaciju opskrbe i smanjivanje potražnje za ruskim plinom jer su rješenja koja se u njima iznose u skladu s ciljevima zelenog plana i europske energetske unije. Odbor smatra da to ne bi trebalo u prvom redu biti pitanje diversifikacije ovisnosti, nego, u mjeri u kojoj je moguće, pitanje „strateške energetske neovisnosti i autonomije". Kad je riječ o resursima koji bi zamijenili ruski plin, EGSO upozorava da EU mora biti posebno oprezan u pogledu utjecaja tih resursa na okoliš i nove ovisnosti o trećim zemljama koje ne dijele europske vrijednosti.

2.7. Stanje na energetskim tržištima u kolovozu 2022. jasno je pokazalo da nijedan izvor energije nije 100 % pouzdan u svakom trenutku. Na primjer, znatan broj francuskih nuklearnih elektrana već mjesecima nije priključen na mrežu zbog održavanja, utjecaja klimatskih promjena i drugih pitanja. Proizvodnja električne energije iz ugljena nije samo znatno utjecala na klimatsku krizu već je i izravno njome pogođena jer zbog niske razine vodostaja Rajne kao posljedice suše elektrane na ugljen više se ne mogu opskrbljivati. Zbog sličnih je razloga i opskrba hidroenergijom postala nestabilnija, kao što je, na primjer, vidljivo u Italiji. Osim toga, prirodni plin, bez obzira na to prevozi li se kao plin ili u tekućem obliku, nije samo štetan za klimu nego i nosi goleme geopolitičke rizike. Drugim riječima, pri razmatranju buduće energetske politike EU-a energija vjetra i solarna energija ističu se kao strateški i održivi izvori u okviru raznolike i sigurne kombinacije izvora energije koju trenutačno nastoje ostvariti sve države članice. Kompenzacija za fluktuacije tih dvaju izvora energije iziskuje, kao prvo i osnovno, skladišne objekte, a kao drugo, zeleni vodik, koji omogućuje dugoročno „skladištenje" energije vjetra i solarne energije. Presudno pitanje za stratešku autonomiju Europe jest koliko se zelenog vodika može proizvesti u samoj Europi, a koliko se mora uvoziti. Također, u fazi transformacije moramo imati na umu koji je izvor relativno najpouzdaniji i klimatski najučinkovitiji.

2.8. Razvoj događaja posljednjih desetljeća, a osobito događaji iz nedavne prošlosti, ukazuju na opasnost od kibernapada i sabotaže ključne infrastrukture kao što su energetska mreža ili elektrane. Prekid ili poremećaj u radu te infrastrukture može uzrokovati pogubne nestašice u opskrbi i ugroziti javnu sigurnost. Ključna infrastruktura kao što su plinske i

([3]) SL C 367, 10.10.2018., str. 1.

elektroenergetske mreže, dubokomorski internetski kabeli, postrojenja na moru te kopnene vjetroelektrane i terminali za UPP, elektrane na ugljen ili nuklearne elektrane, prijevoz i promet, zdravstvene usluge, financije i sigurnost mogli bi biti mete kibernapada i fizičkih napada. Bolja zaštita te ključne infrastrukture u interesu je svih stanovnika Europe. EU mora biti bolje pripremljen za moguće napade te vrste. Stoga EGSO poziva na hitnu kritičku evaluaciju dosad poduzetih mjera i na izradu sveobuhvatne strategije za zaštitu EU-a od prijetnji kao što su prirodne katastrofe, fizički napadi i kibernapadi. U tom kontekstu EGSO preporučuje da sva strana ulaganja u strateške sektore u Uniji budu u skladu sa sigurnosnom politikom EU-a.

2.9. EGSO pozdravlja osnivanje Socijalnog fonda za klimatsku politiku ([4]). Međutim, uvjeren je da se tim fondom neće osigurati dostatna financijska potpora za odgovorno suočavanje sa socioekonomskim učincima. Golem izazov uspostave djelotvornog i pravednog kompenzacijskog mehanizma u heterogenom gospodarskom prostoru koji se sastoji od 27 država članica iziskuje dalekosežnije prateće mjere i resurse na razini EU-a i na nacionalnoj razini.

2.10. Golemo povećanje cijena energije jasno je pokazalo da je današnje energetsko tržište samo djelomično održivo. Predsjednica Komisije Ursula von der Leyen, pozivajući se na prekogranično određivanje cijene na europskoj burzi električne energije, temeljeno na troškovima, izjavila je da taj sustav više neće funkcionirati ako količina zelene električne energije nastavi rasti. Treba postaviti temeljna pitanja o budućnosti energije kako bi se osigurali čista, pristupačna i pouzdana opskrba energijom i pravo na energiju. EGSO smatra da se način na koji je energetsko tržište osmišljeno i uređeno mora prilagoditi novoj stvarnosti s pretežito obnovljivom energijom, uz stvaranje potrebnih uvjeta za industriju, MMSP-ove i pojedinačne aktere, kao i novih mogućnosti za sudjelovanje prozumenata, energetskih zajednica građana itd. te uz jačanje odgovarajuće zaštite potrošača. Pri preustroju tržišta posebnu pozornost treba posvetiti izbjegavanju postojećih strukturnih prepreka pristupu tržištu za male sudionike na tržištu. To se, primjerice, odnosi na pristup energiji uravnoteženja i, ako je potrebno, tržištima kapaciteta, što može biti potrebno kako bi se osigurala sigurnost opskrbe.

2.11. Kako bi se osigurala društvena prihvatljivost i ponovna konkurentnost cijena energije, uz otvaranje puta za kontinuirano vodstvo EU-a u upotrebi obnovljive energije, EGSO poziva na usklađivanje i ubrzavanje postupaka izdavanja odobrenja u području obnovljive energije jer se ti postupci smatraju glavnom preprekom bržem uvođenju obnovljivih izvora energije. Istodobno, okvirni uvjeti za mjere decentralizacije, energetske zadruge i sve oblike prozumerizma moraju se znatno poboljšati.

2.12. EGSO odlučno podupire prijedlog Komisije o skladištenju plina i uredbu o koordiniranim mjerama za smanjenje potražnje za plinom. Poziva institucije:

— da ih dopune kratkoročnim investicijskim instrumentom za potporu razvoju infrastrukture prilagođene vodiku kao što su spojni vodovi i objekti za skladištenje,

— da razmotre upotrebu objekata za skladištenje plina u susjednim trećim zemljama,

— da izrade planove za pojedinačne države članice kako bi se izbjegla neuravnotežena raspodjela tereta na regionalnoj razini.

2.13. EGSO ističe da je istodoban razvoj centralizirane i decentralizirane infrastrukture problematičan i da postoji rizik od pogrešnog ulaganja. Na primjer, moglo bi doći do nadmetanja u pogledu upotrebe nacionalnih mreža plinovoda za vodik i proširenja centraliziranih mreža za hlađenje i grijanje. EGSO stoga poziva na donošenje odgovarajućih temeljnih odluka u interesu sigurnosti ulaganja ([5]).

([4]) SL C 152, 6.4.2022., str. 158.
([5]) Vidjeti SL C 429, 11.12.2020., str. 85.

3. **Energetska tranzicija kao sveobuhvatna strategija u kontekstu EU-a i međunarodnom kontekstu**

3.1. Ruska agresija prouzročila je svjetsku geopolitičku krizu, čije se posljedice na gospodarsku ravnotežu i globalnu energetsku sigurnost eksponencijalno povećavaju. Dovela je u pitanje desetljeća energetske, obrambene i vanjske politike te prisilila EU da preispita i svoje planove i dosad pretjerano neodlučne mjere u pogledu zelene i digitalne transformacije, kao i da razmotri posljedice koje će ruska invazija i uvedene sankcije imati na nastavak energetske tranzicije u svijetu.

3.2. Zbog ovisnosti o uvozu primarne energije iz trećih zemalja izravno su ugrožene sigurnost i stabilnost EU-a. Iz tog je razloga Europska komisija brzo predložila donošenje skupa mjera kojima se europska energetska politika prilagođava aktualnoj geopolitičkoj situaciji u okviru inicijative REPowerEU. Prijedlogom uredbe o sigurnosti opskrbe plinom i uvjetima za pristup mrežama za transport prirodnog plina reklasificira se, na primjer, skladištenje plina kao ključna energetska infrastruktura i uvode se obvezno certificiranje operatora objekata za skladištenje plina i ciljevi u pogledu popunjenosti skladišta plina kako bi se pomoglo EU-u da preuzme kontrolu nad svojim energetskim tržištem. EGSO pozdravlja sve te mjere i svakako bi trebao pomoći EU-u da vrati kontrolu nad svojim energetskim tržištem.

3.3. Istodobno, s obzirom na aktualne političke napetosti, EGSO smatra da je potrebno još aktivnije surađivati s nizom zemalja koje su u mogućnosti kratkoročno opskrbljivati Europu energijom dok ne dođe do masovnog širenja obnovljive energije koje je predvidjela Komisija. Među njima su Sjedinjene Američke Države i, u različitoj mjeri, južnoameričke i afričke zemlje čiji izvoz fosilnih goriva, koja su kratkoročno postala neophodna, mora biti popraćen prijenosom znanja i razvojem tehnologija u području obnovljive energije kako bi se i tu ubrzalo ublažavanje klimatskih promjena.

4. **Stvaranje poticajnog okruženja za energetsku tranziciju**

4.1. *Javna ulaganja*

4.1.1. Kako bi se odgovorilo na sve veću potražnju za električnom energijom i kako bi se postigli naši klimatski ciljevi, moramo udvostručiti ulaganja u elektroenergetsku mrežu na 55 milijardi EUR godišnje i povećati proračun za izgradnju kapaciteta za proizvodnju čiste energije na 75 milijardi EUR godišnje ([6]). U tom kontekstu, javna ulaganja u pametne i obnovljive energetske sustave, kao i u infrastrukturu za skladištenje od iznimne su važnosti kad je riječ o osiguravanju sigurnosti opskrbe, rješavanju pitanja energetskog siromaštva, održavanju pristupačnosti cijena i otvaranju visokokvalitetnih radnih mjesta.

4.1.2. EGSO ponovno preporučuje „zlatno pravilo” za javna ulaganja, kako je usvojeno u mišljenju ECO/569 ([7]), pod uvjetom da se ne ugrozi srednjoročna fiskalna stabilnost i vrijednost eura, kako bi se zaštitili produktivnost i društvena i ekološka osnova za dobrobit budućih generacija.

4.1.3. Mješovito financiranje koje uključuje privatne ulagače opcija je samo ako se može osigurati da dodjela sredstava bude transparentna, da nema klauzula o povjerljivosti i da nema neopravdanih troškova za javna tijela u usporedbi s javnim financiranjem. Mora postojati potpuna transparentnost u pogledu opravdanih dodatnih troškova. Stoga je još važnije da se u takvim mješovitim financijskim modelima prava i obveze jasno definiraju, da se pitanja odgovornosti razjasne i da se osigura učinkovit i brz sustav za rješavanje sukoba kako bi se izbjegli dugoročni dodatni troškovi i nepovoljna pitanja odgovornosti.

4.1.4. Kad je riječ o budućem osmišljavanju energetskih sustava i infrastruktura, EGSO je u više navrata naglasio potrebu za aktivnim uključivanjem svih potrošača – kućanstava, poduzeća i energetskih zajednica – u razvoj pametnih energetskih sustava te za pružanjem poticaja civilnom društvu za sudjelovanje u energetskoj tranziciji. Jasno je da je uloga privatnih

([6]) To je zaključak europske udruge elektroprivrednih organizacija, Eurelectric.
([7]) SL C 275, 18.7.2022., str. 50.

građana, poljoprivrednika, gradova, MMSP-ova ili energetskih zajednica u financiranju mjera podcijenjena. EGSO ističe, primjerice, da više od 90 % instaliranog kapaciteta u Njemačkoj nisu izgradili glavni dobavljači energije. Ne postoji strategija za iskorištavanje tih jasnih potencijala i spremnosti.

4.1.5. U europskom zakonodavstvu u području energetike zaštita klime nije prepoznata kao cilj regulacije mreže. Zbog toga je i nacionalnim regulatornim tijelima teško potaknuti preobrazbu, proširenje i modernizaciju mreža za distribuciju električne energije koje ispunjavaju zahtjeve klimatske neutralnosti. Stoga bi se u europskom zakonodavstvu o energetici klimatska neutralnost trebala izričito navesti kao cilj regulacije mreže.

4.1.6. Komisija s pravom ističe da se javnim ulaganjima može i mora potaknuti privatno ulaganje. Međutim, plan REPowerEU ne pokriva refinanciranje odgovarajućih javnih sredstava. Jedan od načina na koji bi se to moglo postići bio bi ukidanje subvencija za fosilne izvore, a drugi bi bio oporezivanje neočekivane dobiti ponajprije velikih naftnih poduzeća, koja proizlazi iz velike naftne i plinske krize. EGSO zabrinjava činjenica da iznimno visoka dobit energetskih poduzeća, s jedne strane, i povećano energetsko siromaštvo uzrokovano naglim rastom, s druge strane, dovode do destabilizacije društva. EGSO predlaže da se ta dobit umanji pomoću poreza i preusmjeri kao financijska naknada potrošačima energije, npr. financijski slabijim kućanstvima ili energetski intenzivnijim poduzećima, te iskoristi za širenje proizvodnje energije iz obnovljivih izvora i razvoj potrebne mrežne infrastrukture, pogotovo stoga što se u nekim državama članicama o tome već raspravlja ili se to već provodi. EGSO smatra da bi takvom oporezivanju trebalo vrlo pažljivo pristupiti kako se energetska poduzeća ne bi odvratilo od ulaganja u niskougljična rješenja. EGSO poziva Komisiju da bez daljnje odgode predloži odgovarajuće mjere.

4.1.7. Politika opskrbe mora biti u skladu s infrastrukturom koja omogućuje odgovarajući protok električne energije i plina na europskom tržištu i osigurava stabilnost elektroenergetske mreže. EGSO je uvjeren da posebnu pozornost treba posvetiti definiranju razvoja mreže kao prevladavajućeg javnog interesa, uključujući klimatsku zaštitu kao regulatorni cilj, i općenito učinkovitijoj sinkronizaciji planiranja obnovljive energije i elektroenergetske mreže. Hitno su potrebne posebne odredbe unutar prava EU-a.

4.2. *Fond za klimatsku prilagodbu*

4.2.1. Trenutačni mehanizam EU-a za odgovor na prirodne katastrofe jest Fond solidarnosti Europske unije (FSEU). Međutim, raspoloživi godišnji proračun FSEU-a smanjen je golemim troškom naknade štete ([8]) koji su izazvale nedavne prirodne katastrofe te ga treba drastično povećati. EU izdvaja znatna financijska sredstva za prelazak na zelenu energiju, no pritom ne uzima u obzir hitnost aktualnih potreba EU-a za autonomijom u području zelene energije.

4.2.2. EGSO smatra da je EU-u potreban novi mehanizam financiranja kojim se državama članicama može osigurati neposredna i znatna potpora u slučaju takvih izvanrednih situacija. Stoga EGSO predlaže osnivanje novog Fonda za klimatsku prilagodbu. Financiranje bi se trebalo preusmjeriti iz postojećih fondova EU-a, konkretno iz Kohezijskog fonda i Mehanizma za oporavak i otpornost, no njime bi trebalo upravljati na pojednostavnjen i dosljedan način putem tog novog fonda.

4.2.3. U okviru modernizacije uvjeta financiranja moglo bi se proširiti i područje primjene postojećih programa, mogla bi se povećati njihova sredstva, a Next Generation EU mogao bi poslužiti kao uzor za novi instrument financiranja. EGSO ističe da će se možda morati stvoriti nova sredstva kako bi se prevladali golemi izazovi s kojima se suočavamo. Međutim, sva nova „vlastita sredstva” moraju se osmisliti na pravedan način kako bi se izbjeglo dodatno opterećenje skupina u nepovoljnom položaju. Osim toga, ona ne smiju otežavati gospodarski razvoj.

4.2.4. Ključno je da rad Fonda za klimatsku prilagodbu, koji je usmjereniji na brze i hitne odgovore, bude usklađen sa sveobuhvatnim klimatskim, okolišnim i energetskim politikama EU-a, čime će se dugoročno smanjiti ovisnost o odgovorima na hitne situacije i zaštititi čovječanstvo, kao i priroda.

([8]) Zapanjujućih 80 milijardi EUR u Njemačkoj 2021.

4.3. *Promicanje tehnologije*

4.3.1. Da bi zelena tranzicija u proizvodnoj industriji bila uspješna, potrebna je dostatna i stalna količina kao i odgovarajuća kombinacija energije iz obnovljivih izvora za elektrifikaciju i proizvodnju zelenog vodika. Razvijaju se tehnologije skladištenja, a mogućnosti koje nudi digitalizacija u potpunosti se iskorištavaju. Stoga i dalje postoji velika potreba za istraživanjem i razvojem.

4.3.2. Od početka liberalizacije uspješnost ulaganja elektroenergetskih poduzeća bilježi pad. Udio javnih ulaganja u istraživanje i razvoj tehnologija dekarbonizacije niži je u EU-u nego u svim drugim velikim gospodarstvima, što ugrožava konkurentnost EU-a u ključnim budućim tehnologijama. EGSO poziva Komisiju da izradi nacrt strateškog plana za ulaganja i potakne države članice da optimalno i učinkovito koriste sredstva za razvoj čiste energije. Isto vrijedi i za ulaganja u elektroenergetsku mrežu.

4.3.3. Dekarbonizacija će iziskivati temeljitu preobrazbu industrijskih aktivnosti (u sljedećih 30 godina). Iako mnoge tehnologije s niskim emisijama ugljika već postoje, njihove su razine tehnološke spremnosti ([9]) niske. Bit će potrebni ambiciozni planovi tehnološkog razvoja kako bi se te revolucionarne tehnologije unaprijedile i široko primijenile, a EU mora promicati inovacije putem fondova za klimu i inovacije.

4.3.4. Nesporno je da će se zelenim vodikom u budućnosti ostvariti doprinos sigurnom europskom energetskom sustavu. EGSO upućuje na svoja mišljenja o strategiji za vodik ([10]) i strategiji za integraciju energetskog sustava ([11]).

4.4. *Potpora mikropoduzećima te malim i srednjim poduzećima (MMSP-ovi)* ([12])

4.4.1. Mikropoduzeća te mala i srednja poduzeća, bilo da je riječ o tradicionalnim poduzećima, obiteljskim poduzećima, trgovcima, poduzećima socijalne ekonomije, obrtima ili slobodnim zanimanjima, ključan su dio rješenja usmjerenog na konkurentno, klimatski neutralno, kružno i uključivo gospodarstvo EU-a, pod uvjetom da se uspostave i održavaju odgovarajući uvjeti. MMSP-ovi ostvaruju korist od poboljšavanja vlastite okolišne učinkovitosti i pružanja stručnih znanja i rješenja drugim poduzećima, široj javnosti i javnom sektoru. EGSO prepoznaje i ističe različitost i različite potrebe MMSP-ova, ali istodobno poziva da se posebna pozornost obrati najmanjima i najranjivijima među njima.

4.4.2. EGSO stoga naglašava da je MMSP-ovima potrebno hitno pružiti potporu kako bi na najbolji mogući način razumjeli tranziciju i ovladali njome. Poziva na uvođenje širokog spektra ciljanih mjera za informiranje i senzibilizaciju stanovništva koje bi, uz međusobnu koordinaciju i komplementarnost, provodile Europska komisija i države članice, u suradnji s poslovnim organizacijama, komorama, socijalnim partnerima i ostalim mjerodavnim dionicima. S druge strane, treba istaknuti i važnu ulogu MMSP-ova u pogledu tehnologija i inovativnih rješenja za zelenu tranziciju u industriji EU-a te je uzeti u obzir u kriterijima pristupačnosti programa financiranja.

4.4.3. EGSO poziva EU i države članice da ubrzaju zelena ulaganja MMSP-ova tako što će im osigurati povoljno, predvidivo i poticajno regulatorno okruženje, uključujući jednostavne postupke za izdavanje dozvola i izbjegavanje opterećujućih administrativnih obveza, te tako što će im pružiti brz, lak, jednostavan i sljediv pristup financijama, prilagođen različitim potrebama svih raznolikih skupina MMSP-ova.

4.4.4. Kako bi se poboljšala učinkovitost upotrebe resursa za MMSP-ove, EGSO predlaže uspostavu „centara za kružnost” (H4C) u raznim regijama. Time bi se trebali pojačati suradnja među poduzećima u raznim sektorima i olakšati razvoj novih praksi i postupaka, uključujući predstavljanje novih tehnologija. Postupci nabave u EU-u moraju uključivati kriterije povezane s klimatskim, socijalnim i drugim aspektima. Time bi se promicale inovacije MMSP-ova te bi se olakšavao njihov pristup javnoj nabavi. Organizacije MMSP-ova, komore, akademska zajednica, socijalni partneri i ostali mjerodavni dionici trebali bi biti sastavni dio tog procesa.

([9]) Razine tehnološke spremnosti (TRL) različite su točke na ljestvici koja se primjenjuje za mjerenje napretka ili razine zrelosti tehnologije.
([10]) SL C 123, 9.4.2021., str. 30.
([11]) SL C 123, 9.4.2021., str. 22.
([12]) SL C 486, 21.12.2022., str. 1.

4.4.5. EGSO poziva na to da pružatelji obrazovanja i MMSP-ovi blisko surađuju na osmišljavanju osposobljavanja kako bi se zadovoljile potrebe za kompetencijama i vještinama potrebnima za zelenu tranziciju, među ostalim putem usavršavanja i prekvalifikacije zaposlenika i poduzetnika. Nadalje, EGSO se zalaže za potporu inovacijskim aktivnostima za MMSP-ove kroz poticanje i olakšavanje suradnje s drugim poduzećima, njihovim organizacijama, komorama, sveučilištima i istraživačkim organizacijama.

5. **Opće promicanje pravedne i uključive tranzicije**

5.1. *Pravedna tranzicija*

5.1.1. Pravedna tranzicija podrazumijeva mjere i intervencije socijalne politike koje prate prelazak na održivo, ugljično neutralno gospodarstvo i sustav proizvodnje. EGSO naglašava da pravedna tranzicija nije samo financijske prirode nego su joj ciljevi i zaštita radničkih prava, osiguravanje dostojanstvenog rada, kvalitetnih radnih mjesta i socijalne sigurnosti, jačanje demokratskog sudjelovanja (među ostalim na razini poduzeća) te održavanje i dodatno povećanje konkurentnosti europskih poduzeća; za to su nužne posebne mjere na svim razinama, a osobito na regionalnoj razini.

5.1.2. Zbog ozbiljnih previranja u području zapošljavanja u tim ključnim sektorima, na koje su posebno utjecali okolišna modernizacija i industrijska revolucija usmjereni prema klimatski neutralnoj Europi, neophodni su prekvalifikacija i ulaganja u obrazovanje za visokokvalitetna zelena radna mjesta. U tom kontekstu dijeljenje najnovijih spoznaja i osiguravanje prava na obrazovanje jednako su važni kao i promicanje prihvaćanja žena u tehničkim zanimanjima.

5.1.3. Mjere i razne faze te tranzicije utvrđene u paketu „Spremni za 55 %” mogu dovesti do golemih promjena u gospodarstvu i društvenih previranja. EGSO stoga poziva Komisiju da pri ocjenjivanju nacionalnih energetskih i klimatskih planova posveti više pozornosti primjerenosti strategija za pravednu tranziciju, posebno postizanju sljedećih ciljeva:

— olakšavanju promjene radnog mjesta,

— podršci radnicima koji izgube posao zbog dekarbonizacije (izgubljeno radno mjesto trebalo bi se barem zamijeniti drugim, istovjetnim radnim mjestom),

— razvoju regionalnog gospodarskog potencijala koji proizlazi iz obnovljivih izvora energije i novih oblika sudjelovanja u proizvodnji električne energije,

— djelotvornom suzbijanju energetskog siromaštva.

5.1.4. EGSO poziva na blisku suradnju pružatelja usluga osposobljavanja i poduzeća na oblikovanju osposobljavanja za osiguravanje vještina i kompetencija potrebnih za zelenu tranziciju, među ostalim putem usavršavanja i prekvalifikacije zaposlenika i poduzetnika.

5.1.5. Kako je već iznio u prethodnim mišljenjima ([13]), EGSO je uvjeren u to da se sredstva za socijalnu i regionalnu koheziju te oporavak moraju upotrebljavati za potporu ublažavanju klimatskih promjena i energetskoj tranziciji, ali i da se klimatska i energetska politika moraju oblikovati na taj način da se njima potiče socijalna i regionalna kohezija. Takve strategije već postoje, kao što se vidjeti na primjeru projekata izgradnje solarnih elektrana u bivšim rudnicima lignita u Portugalu i Grčkoj ili strateški usmjerene potpore prozumentima u Litvi. Ipak, ti su primjeri daleko od uobičajene prakse.

5.2. *Omogućavanje privatnih ulaganja*

5.2.1. Pojedinim državama članicama potrebni su programi za razvoj obnovljivih izvora energije „odozdo prema gore”, koji su neophodni za energetsku transformaciju i znatno utječu i na kvalitetu i, prije svega, na cijene isporučene energije. Zbog povećanja cijena energije (iz nacionalnih elektroenergetskih mreža) već postoji tendencija samostalnog zadovoljavanja energetskih potreba poduzeća kojima je zelena energija postala pitanje opstanka. Mnoga poduzeća već uvelike ulažu u

([13]) Vidjeti SL C 47, 11.2.2020., str. 30. i SL C 62, 15.2.2019., str. 269.

vlastite obnovljive izvore energije i topline. Budući da su ti izvori jeftiniji, privlačni su i lokalnim poduzećima i zajednicama koji bi mogli iskoristiti višak energije koji se isporučuje u elektroenergetsku mrežu. Nažalost, sustavi u mnogim dijelovima Europe nisu razvijeni i trenutačno nisu pripremljeni za prihvaćanje brojnih novih postrojenja. Osim toga, ta privatna ulaganja vrlo često ne bi trebala biti usmjerena samo na potrebe jednog poduzeća, već bi mogla donijeti koristi lokalnim zajednicama.

5.2.2. Čini se da je problem u razvoju sektora obnovljive energije izrazito povećanje proizvodnje električne energije u tom sektoru u iznimno kratkom razdoblju, što je velik izazov za domaće energetske sustave u državama članicama unatoč znatnim ulaganjima u modernizaciju mreže i povećanje kapaciteta prijenosa. Europa sada treba razviti lokalne energetske zajednice u kojima lokalne vlasti imaju dominantnu ulogu u ulaganju. Riječ je o takozvanim energetskim zadrugama koje su osnovane uz sudjelovanje stanovnika i koje se često financiraju iz lokalnih investicijskih fondova. Taj oblik uključivanja lokalnih društava u energetsku transformaciju osigurava potporu tim inicijativama i smanjuje rizik od društvenog otpora smještavanju postrojenja za proizvodnju, distribuciju ili prijenos u lokalnom području.

5.2.3. Takve inicijative trebalo bi što prije uključiti u propise EU-a i poduprijeti državnim sustavom financiranja za tu vrstu ulaganja. U tom je slučaju ključno komercijalizirati srednjenaponske i niskonaponske vodove u elektroenergetskoj mreži kako bi se mrežna infrastruktura mogla izgraditi i uz sudjelovanje privatnih ulagača. Razvoj fotonaponske energije koju proizvode građani pokazuje veliki investicijski potencijal društva i poduzetnika. Odgovarajućim zakonodavstvom u tom području riješili bi se i problemi financiranja i problemi s povezivanjem takvih ulaganja s elektroenergetskim sustavom.

5.3. *Energetsko siromaštvo*

5.3.1. Osiguravanje jednakog pristupa energiji i sigurnosti opskrbe energijom po pristupačnim cijenama mora biti krajnji prioritet za EU i njegove države članice. Naglim skokom cijena energije, energetsko siromaštvo diljem Europe pogađa sve više građana i potrošača EU-a. Onima koji su se već suočavali s energetskim siromaštvom situacija se pogoršala, a potrošačima koji dosad nisu imali takve poteškoće pri plaćanju računa za energiju prijeti siromaštvo.

5.3.2. S obzirom na važnost tog pitanja, EGSO poziva EU da promiče zajednički pristup energetskom siromaštvu. Trenutačno svaka država članica može definirati pojam energetskog siromaštva u skladu s vlastitim kriterijima, a nepostojanje zajedničkog pristupa moglo bi dovesti do toga da Komisija ne može procijeniti stanje na odgovarajući način jer države članice pod tim pojmom ne podrazumijevaju istu pojavu te stoga postupaju različito. Definicija iz prijedloga za preinaku Direktive o energetskoj učinkovitosti i pokazatelji koje je prethodno utvrdio Opservatorij EU-a za energetsko siromaštvo dobar su početak. S obzirom na hitnost problema, EGSO smatra da Komisija i države članice moraju promicati zajednički pristup kojim se osigurava posebno zajedničko razumijevanje energetskog siromaštva i omogućuje prikupljanje statističkih podataka.

5.3.3. EGSO ističe važnost ulaganja u pravednu i učinkovitu opskrbu energijom kako bi se energetsko siromaštvo dugoročno ublažilo. Kako bi se to postiglo, važno je osigurati da se ulaganjima u energiju iz obnovljivih izvora i energetsku učinkovitost, kao i u sveobuhvatnu obnovu zgrada, podupiru skupine s najnižim prihodima. Samo osiguravanjem da financijski slabija kućanstva imaju sredstva za potrebna ulaganja prozumenti mogu postići „stratešku autonomiju” za sebe ili kao dio zajednice s drugima, što je u konačnici najodrživiji način prevladavanja energetskog siromaštva.

5.3.4. S tim u vezi EGSO podsjeća na svoje stajalište da po svaku cijenu treba spriječiti nastanak dvoklasnog energetskog društva. Ne smije se dogoditi da koristi od energetske tranzicije imaju samo financijski i tehnički dobro situirana kućanstva, a da sva ostala kućanstva moraju snositi troškove. EGSO stoga podržava poticaje i instrumente za provedbu Direktive o energetskoj učinkovitosti kako bi se pomoglo ugroženim korisnicima i kućanstvima te ističe da ambiciozni ciljevi za sustave centraliziranog grijanja i hlađenja mogu pogoršati uvjete socijalnog stanovanja. Odbor stoga pozdravlja prijedlog za stvaranje Socijalnog fonda za klimatsku politiku i poziva na poštovanje načela pravedne tranzicije kako bi se uzele u obzir različite okolnosti u državama članicama.

5.3.5. Budući da energetsko siromaštvo proizlazi iz općeg siromaštva, ključno je i da Komisija i države članice i dalje budu usredotočene na opće smanjenje siromaštva. Ova kriza istaknula je potrebu za neprestanim poboljšanjem pristupa zaposlenju i socijalnoj uključenosti, osiguravanjem odgovarajućeg životnog standarda i poticanjem gospodarskog rasta u državama članicama.

5.4. *Ruralna područja*

5.4.1. EGSO smatra da kombiniranoj strategiji za energetsku tranziciju i digitalizaciju u ruralnim područjima nije posvećena očekivana razina pozornosti i potpore. Poziva na brzu provedbu dugoročne vizije Komisije za ruralna područja EU-a i mobilizaciju dionika putem pakta EU-a za ruralna područja.

5.4.2. EGSO neprestano ističe da energetska tranzicija (odmak od velikih, centraliziranih proizvodnih postrojenja prema decentraliziranijim strukturama) nudi prave mogućnosti za nove izvore prihoda i nova radna mjesta u ruralnim područjima ([14]). Odbor je i u tom pogledu vrlo razočaran idejama koje su dosad iznijele Komisija i države članice.

5.4.3. Stoga treba priznati i iskoristiti ulogu lokalnih i regionalnih energetskih zajednica kako bi se postigla pravedna energetska tranzicija u kombinaciji s razvojem zajednice, uspostavom i širenjem energetskih zajednica građana, što obuhvaća i dobrovoljno okupljanje građana, lokalnih vlasti i MMSP-ova radi promicanja društvenih i gospodarskih koristi.

5.4.4. EGSO zaključuje da je uvođenje digitalnih tehnologija u ruralnim područjima osnovni uvjet za potporu energetskoj tranziciji. Ruralni energetski sustav mora biti decentraliziran, što podrazumijeva veliku potrebu za većom i boljom međupovezanošću, što samo po sebi zahtijeva uvođenje digitalnih tehnologija kako bi se uskladile ponuda i potražnja te osigurali učinkoviti tokovi energije.

6. **Posebne napomene**

6.1. Održavanjem čvrste industrijske osnove unutar EU-a europskom društvu će se osigurati blagostanje, kvalitetna radna mjesta i predanost borbi protiv klimatskih promjena. Da bi zadržala konkurentnost, europska industrija mora ulagati u Europu, kako u istraživanje, razvoj i inovacije tako i u postrojenja i opremu. Za to je potreban odgovarajući regulatorni okvir.

Energetska industrija čini vrlo velik sektor gospodarstva. Posebnost tog sektora njegova je uloga ključne poluge za druge sektore gospodarstva. Međutim, energetski sektor u svim svojim aspektima vrlo je stereotipan u rodnom smislu jer u njemu prevladavaju muškarci, što dovodi do velike profesionalne neravnoteže između muškaraca i žena u javnom i privatnom energetskom sektoru ([15]).

EGSO preporučuje sljedeće:

— jačanje i provedbu postojećeg zakonodavstva o ravnopravnosti na razini EU-a i nacionalnoj razini,

— stvaranje ravnopravnih uvjeta osposobljavanja za zanimanja u energetskom sektoru u državama članicama i na europskoj razini te osnivanje europskog koledža za STEM (prirodne znanosti, tehnologiju, inženjerstvo i matematiku),

— osiguravanje jednakosti na tržištu rada u energetskom sektoru istraživanjem mogućnosti za žene te istodobno sprječavanje da energetska i digitalna tranzicija postanu zamke za karijere i plaće žena, kao i razvoj socijalnog dijaloga i kolektivnih ugovora o jednakosti u energetskim poduzećima diljem Europe.

Bruxelles, 26. listopada 2022.

Predsjednica
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Christa SCHWENG

([14]) SL C 367, 10.10.2018., str. 1.

([15]) UN-ovi ciljevi održivog razvoja br. 5, 7 i 8; Joy Clancy, Sveučilište Twente, *Give women a chance: engendering the energy supply chain* (Dajmo ženama šansu: uvođenje rodne ravnopravnosti u lanac opskrbe energijom).

PRILOG

Sljedeći su amandmani odbijeni tijekom rasprave premda su dobili barem četvrtinu glasova:

Točka 2.6.

Izmijeniti kako slijedi:

Mišljenje Stručne skupine	Amandman
Aktualna kriza energetskih cijena i nedostatak sigurnosti, stabilnosti i predvidljivosti opskrbe snažno opterećuju Europsku uniju. Ta kriza ne bi bila toliko ozbiljna da su se ranije poduzimale ciljanije mjere i, na primjer, da je EU vlastite ciljeve (kao što su ciljevi europske energetske unije) shvaćao ozbiljnije. EGSO pozdravlja mjere predložene u komunikaciji REPowerEU i planu REPowerEU za povećanje proizvodnje zelene energije, diversifikaciju opskrbe i smanjivanje potražnje za ruskim plinom jer su rješenja koja se u njima iznose u skladu s ciljevima zelenog plana i europske energetske unije. Odbor smatra da to ***ne bi trebalo*** u prvom redu biti pitanje diversifikacije ***ovisnosti, nego***, u mjeri u kojoj je moguće, ***pitanje*** „strateške energetske neovisnosti i autonomije". Kad je riječ o resursima koji bi zamijenili ruski plin, EGSO upozorava da EU mora biti posebno oprezan u pogledu utjecaja tih resursa na okoliš i nove ovisnosti o trećim zemljama koje ne dijele europske vrijednosti.	Aktualna kriza energetskih cijena i nedostatak sigurnosti, stabilnosti i predvidljivosti opskrbe snažno opterećuju Europsku uniju. Ta kriza ne bi bila toliko ozbiljna da su se ranije poduzimale ciljanije mjere i, na primjer, da je EU vlastite ciljeve (kao što su ciljevi europske energetske unije) shvaćao ozbiljnije. EGSO pozdravlja mjere predložene u komunikaciji REPowerEU i planu REPowerEU za povećanje proizvodnje zelene energije, diversifikaciju opskrbe i smanjivanje potražnje za ruskim plinom jer su rješenja koja se u njima iznose u skladu s ciljevima zelenog plana i europske energetske unije. Odbor smatra da ***bi*** to u prvom redu ***trebalo*** biti pitanje diversifikacije ***izvora i osiguravanja***, u mjeri u kojoj je moguće, „***otvorene*** strateške energetske neovisnosti i autonomije". Kad je riječ o resursima koji bi zamijenili ruski plin, EGSO upozorava da EU mora biti posebno oprezan u pogledu utjecaja tih resursa na okoliš i nove ovisnosti o trećim zemljama koje ne dijele europske vrijednosti. ***Istodobno, u situaciji u kojoj se nalazimo moramo zadržati sve svoje funkcionalne izvore energije jer opasnost za nas trenutno nije mogući utjecaj zamjenskih izvora na okoliš, već nedostatak energije i prekidi napajanja. Ne smijemo izgubiti kapacitet za proizvodnju energije koji trenutačno opskrbljuje europsko energetsko tržište.***

Rezultat glasanja o amandmanu:

Za: 77

Protiv: 113

Suzdržani: 14

Točka 4.3.1.

Izmijeniti kako slijedi:

Mišljenje Stručne skupine	Amandman
Da bi zelena tranzicija u proizvodnoj industriji bila uspješna, potrebna je dostatna i stalna količina kao i odgovarajuća kombinacija energije iz obnovljivih izvora za elektrifikaciju i proizvodnju ***zelenog*** vodika. Razvijaju se tehnologije skladištenja, a mogućnosti koje nudi digitalizacija u potpunosti se iskorištavaju. Stoga i dalje postoji velika potreba za istraživanjem i razvojem.	Da bi zelena tranzicija u proizvodnoj industriji bila uspješna, potrebna je dostatna i stalna količina kao i odgovarajuća kombinacija energije iz obnovljivih izvora za elektrifikaciju i proizvodnju vodika. Razvijaju se tehnologije skladištenja, a mogućnosti koje nudi digitalizacija u potpunosti se iskorištavaju. Stoga i dalje postoji velika potreba za istraživanjem i razvojem.

Rezultat glasanja o amandmanu:

Za: 92

Protiv: 112

Suzdržani: 9

Točka 4.3.4.

Izmijeniti kako slijedi:

Mišljenje Stručne skupine	Amandman
Nesporno je da će se ***zelenim*** vodikom u budućnosti ostvariti doprinos sigurnom europskom energetskom sustavu. EGSO upućuje na svoja mišljenja o strategiji za vodik ([1]) i strategiji za integraciju energetskog sustava ([2]). ([1]) SL C 123, 9.4.2021., str. 30. ([2]) SL C 123, 9.4.2021., str. 22.	Nesporno je da će se vodikom u budućnosti ostvariti doprinos sigurnom europskom energetskom sustavu. EGSO upućuje na svoja mišljenja o strategiji za vodik ([1]) i strategiji za integraciju energetskog sustava ([2]). ([1]) SL C 123, 9.4.2021., str. 30. ([2]) SL C 123, 9.4.2021., str. 22.

Rezultat glasanja o amandmanu:

Za: 92

Protiv: 112

Suzdržani: 9

Točka 1.4.

Izmijeniti kako slijedi:

Mišljenje Stručne skupine	Amandman
Potencijal koji Europa ima u području obnovljive energije mora se što točnije utvrditi i prenijeti široj javnosti kako bi se promicalo zajedničko razumijevanje razmjera u kojemu se može postići neovisnost o uvozu energije. Posebno se moraju uzeti u obzir elektrifikacija sektora grijanja i prometa i potreba za ***zelenim*** vodikom proizvedenim na domaćem tržištu.	Potencijal koji Europa ima u području obnovljive energije mora se što točnije utvrditi i prenijeti široj javnosti kako bi se promicalo zajedničko razumijevanje razmjera u kojemu se može postići neovisnost o uvozu energije. Posebno se moraju uzeti u obzir elektrifikacija sektora grijanja i prometa i potreba za vodikom proizvedenim na domaćem tržištu.

Rezultat glasanja o amandmanu:

Za: 92

Protiv: 112

Suzdržani: 9

Točka 1.6.

Izmijeniti kako slijedi:

Mišljenje Stručne skupine	Amandman
Istodobno će biti potrebne kratkoročne, a možda i srednjoročne mjere kako bi se nadoknadio gubitak opskrbe energijom iz Rusije. Uvoz UPP-a jedna je od tih mjera. EGSO, međutim, smatra da je važno da se time ne stvori dugoročna ovisnost o fosilnim gorivima. To treba unaprijed uzeti u obzir u sklopu ciklusa ulaganja. Općenito, cilj ***nije*** diversificirati ***ovisnosti, već postići najvišu moguću razinu*** „strateške autonomije”.	Istodobno će biti potrebne kratkoročne, a možda i srednjoročne mjere kako bi se nadoknadio gubitak opskrbe energijom iz Rusije. Uvoz UPP-a jedna je od tih mjera. EGSO, međutim, smatra da je važno da se time ne stvori dugoročna ovisnost o fosilnim gorivima. To treba unaprijed uzeti u obzir u sklopu ciklusa ulaganja. Općenito, cilj ***je*** diversificirati ***izvore i istodobno smanjiti veliku ovisnost o jednom uvozniku kako bi se postigla najviša moguća razina otvorene*** „strateške autonomije”.

Rezultat glasanja o amandmanu:

Za: 77

Protiv: 113

Suzdržani: 14